

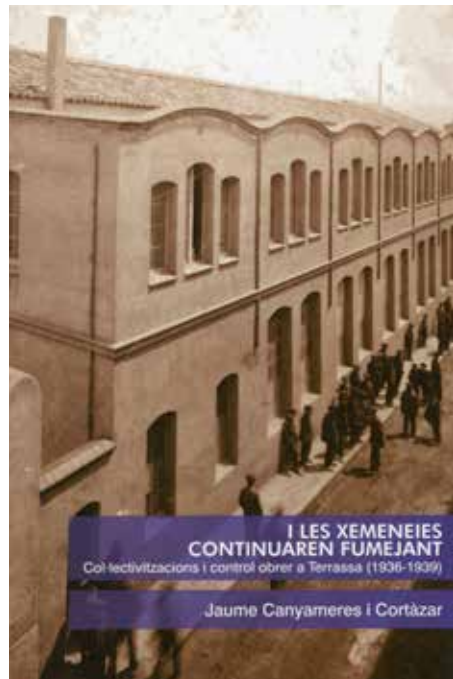
cions organitzades per la confraria. Un capítol sobre costums del període quaresmal dona pas a l'història de la processó del Sant Enterrament, activitat central de la confraria; s'expliquen els itineraris de la processó (de 1720 a 1968), els misteris (imatges de la vida, passió i mort de Jesucrist, que a la processó eren portades a coll o en carros especials), icones relacionades, música, els populars "armats" (soldats romans que desfilaven al ritme de percussió, documentats a Terrassa des de 1768) i altres temes relacionats.

Bibliografia, fonts documentals, seixanta pàgines amb el registre de confreres de 1710 a 1895 i un oportuníssim glossari de Setmana Santa completen el llibre. El volum ofereix, en definitiva, una visió històrica, artística i documental molt completa, resultat de llargues recerques i una exhaustiva recopilació d'informació, amb abundància de dades, tractades amb una gran precisió, i una acurada selecció d'il·lustracions que permeten reviure molt de prop una realitat històrica que difícilment es podria reflectir amb l'explicació verbal.

Pere Puig i Ustrell

CANYAMERES I CORTÀZAR, Jaume.
I les xemeneies continuaren fumejant. Col·lectivitzacions i control obrer a Terrassa (1936-1939). Terrassa, Fundació Torre del Palau, abril 2013. 136 pàgines. ISBN 978-84-939105-6-3.

El 18 de juliol de 1936 un grup de militars rebels, recolzat per l'oligarquia terratinent, la burgesia més conservadora i l'Església, va emprendre un cop d'estat a la península, després d'un primer aixecament el dia anterior en el Marroc espanyol,

i va provocar l'esclat d'una guerra civil que s'allargaria durant gairebé tres anys i va acabar amb l'experiència democràtica de la Segona República. La Guerra Civil espanyola és un tema de la nostra història que sempre suscita un gran interès, però en té molt més quan la temàtica que es tracta, com el llibre d'en Jaume Canyameres, està poc estudiada. L'esclat de la guerra ocasionà desgavells polítics, ideològics, familiars, en la societat, però també econòmics en la forma d'organització de l'economia promoguda des de les classes proletàries, sobretot la d'ideologia llibertària, perquè era la que més predominava a la ciutat i a Catalunya. Aquest llibre, i en la pròpia opinió de l'autor, posa en coneixement del lector la seva reflexió personal i l'opinió sobre els materials documentals a què ha tingut accés sobre aquesta temàtica. El present llibre, editat per la Fundació Torre del Palau, recull una aproximació a la història de la ciutat de Terrassa en els

moments posteriors a l'inici de la guerra i fa molta referència al tema que és l'eix central del llibre, les col·lectivitzacions obreres i el control obrer de les fàbriques de la ciutat. L'aproximació que l'autor hi fa és amb una prosa senzilla, intercalant, entre d'altres coses, reproduccions de fragments de cartes d'obriers que eren al front als seus companys de col·lectivitat, per a il·lustrar de primera mà al lector sobre el que succeïa i fonamentar la seva posició. A la introducció l'autor ens situa, per bé que passant per sobre qüestions i aspectes històrics, i acaba enllaçant amb el cop d'estat i les col·lectivitzacions. Cal dir que aquesta aproximació són unes pinzellades i no hi tracta temes històrics més profunds, aspecte amb el qual es pot estar o no d'acord, tot i que repassa breument alguns aspectes del segle XIX, com el carlisme, l'Església o el moviment obrer i la CNT-FAI, entre d'altres. L'autor es fixa més en el desenvolupament de les col·lectivitzacions durant la guerra, la seva organització i com les van dur a terme els sindicats i els treballadors. És crític amb l'èxit d'aquestes, però reconeix, i en això estem d'acord, que es van produir en un moment i un context bèl·lic que obligava a actuar d'una manera espontània, els obrers havien de tornar a les fàbriques a treballar i un nombre important de patrons havien fugit, perquè simpatitzaven amb la dreta, o havien donat suport al cop militar, o havien estat afusellats per descontrolats, i les fàbriques havien quedat sense direcció. D'altres patrons es van quedar i foren un membre més de l'empresa col·lectiva. Parla dels fets que succeïren després del 18 de juliol i analitza el procés d'autogestió engegat per la CNT. També reflexiona sobre el fet que la Generalitat volgué, després dels primers dies de guerra, anar agafant el control, amb la dissolució del Co-

mitè de Milícies Antifeixistes pel setembre de 1936, l'entrada dels anarquistes al govern i, més endavant, l'aprovació del Decret de Col·lectivitzacions, que donava legalitat a tot el procés engegat per la classe obrera. És un llibre que posa sobre la taula aspectes de l'organització laboral col·lectiva de l'empresa, gràcies a la documentació aportada, que reproduceix a l'annex del llibre, i explica que, malgrat que no se seguí un patró comú, sí que s'ha de reconèixer un cert èxit pel moment i la situació que travessaren. Queda obert un camí per a una investigació més profunda, tal com l'autor reconeix, sobre les col·lectivitzacions i com funcionaren.

Enric Forte Gasca
Historiador

AUTORS DIVERSOS. L'aiguat del 1962, 50 anys després. Terrassa: Fundació Torre del Palau, 2012 (Col·lecció "Àmfora", núm. 12). 228 pàgines. ISBN: 978-84-939105-4-9.

